

TŘETÍ KAPLE

Karel C. Grig

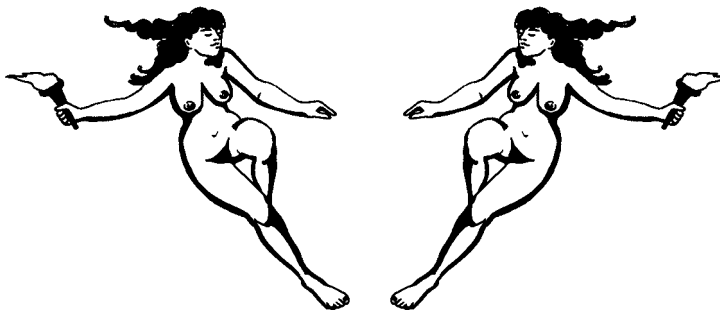
KNIHA ZLÍN

☰ KNIHA ZLIN

Karel C. Grig
Třetí kaple

TŘETÍ KAPLE

Karel C. Grig

KNIHA ZLÍN
2012

Copyright © Karel C. Grig, 2012
Illustrations © Markéta Hlinovská, 2012

ISBN 978-80-87497-49-4

Příběh jsem napsal podle deníku, poznámek a skic uložených na počítačové disketě získané na ostrově Mljetu začátkem května 2008. Naši loď sem zahnal bouře; disketu jsem dostal od majitele penzionu, kde jsme přistáli a pak i bohatě povečeřeli. Zaujalo mě totiž jeho vyprávění o hostu, který tu v předešlém roce bydlel, celé dny psal a jehož pokoj našli jednoho rána prázdný. Policii nic nehlásili; nebyl zapsán v knize hostů, a navíc ho prý majitelova dcera zahlédla, jak na nějaké jachtě odplouvá. Disketu objevili až při úklidu na konci sezóny.

Pisatele se mi vypátrat nepodařilo, ale protože jsem si jist, že popsané děje mají zásadní význam pro řadu osob, obracím se na ně touto cestou. Rád bych jim poskytl další údaje, které jsem v knize z pochopitelných důvodů nemohl uvést.

Karel C. Grig

1

Na počátku byl obraz a ten obraz byl v televizi. Neviděl jsem celý vstup, ale když jsem tenkrát při přípravě snídaně zaslechl něco o Karlštejně, doběhl jsem před obrazovku a ještě stihl sledovat mladíka, který vykládal o zkoumání otvorů na Velké věži. Nakonec se sebevědomým úsměvem řekl, že brzy zveřejní výsledek svého vlastního průzkumu a že to bez nadsázky pokládá za objev století. Překvapení moderátoři na něho začali okamžitě útočit otázkami a jeho starší kolega byl tím prohlášením nepříjemně zaskočen. V tu chvíli mi někde v domě začal zvonit telefon, a než jsem ho našel a zjistil, kdo volá, vstup skončil.

2

Dům se přede mnou objevil na konci aleje, ve světlech posouvajících se po ohromné krychli, s každým kmitem stěračů mizející a znovu se zjevující mezi zpřetrhanými provazy vody. Jel jsem krokem, abych nenarazil na obrubník, ale vybavoval jsem si dobře každý detail, nic se tu nezměnilo. Za okamžik jsem svítil na masivní dubové dveře, úzké a vysoké, posazené na dva ohlazené schody z rozpukaného sliveneckého mramoru. Nasáklé deštěm vypadaly jako

obrovské fláky syrového masa. Četl jsem nápisy na nových tabulkách vedle dveří. Kancelář doktora Z. zůstala na svém místě, ale památkový úřad přejmenovali. Vypnul jsem motor, světla zeslábla. Bílý ciferník pod volantem mi dával ještě půl hodiny.

Auto se zasunulo do mezery, tušil jsem ji nahoře za oknem, a když jsem pomalu vystoupil a rozhlédl se po prázdné ulici, šel jsem ke dveřím. Odemkla, já rychle vklouzl do průchodu, bez zastavení ji políbil na nastavenou tvář, dva kroky, dveře vpravo a pak jsem stoupal temným schodištěm, s její siluetou před sebou, trochu nervózně, i když jsem věděl, že tu teď už nikdo není. Když zamkla, vzal jsem ji rozpačitě za ruce.

Co to bylo za vůni, která mě objímala zároveň s ní? Poznám bych ten parfém ještě dnes, kdybych ho někde ucítil? Kolikrát jsem se jí ptal, jaká je to značka, nechal jsem si od ní navonět šátek a zavřel ho do sklenice, ale vůně se změnila a potom vytratila, stejně jako název parfému z mé paměti a stejně jako všechno, co nás spojovalo. Kromě pocitů a představ, statických obrazů a několika krátkých smyček, které se přehrávají pořád dokola, nezůstalo nic. Otevřel jsem dveře, ale vítr je přibouchl spolu s oblakem deště a několika mokkými listy.

Šel jsem vedle ní, držel ji za ruku a najednou byla někým cizím, komu nemám co říci, a nevím, proč tu s ním jsem.

V ten okamžik jsem zachytil to, co jsem pak odkrýval déle než rok. Vzápětí jsem ten pocit potlačil a pak na něj zapomněl, ale ta chvíle se objevila v jedné vrstvě při přehrávání, dokázal jsem ji i přesně datovat.

Není už nic.

Nechtěl jsem na ni myslet, nepřijel jsem sem kvůli ní. Ale město, ten dům, kde jsem byl naposledy před čtyřmi lety, tma a déšť, čekání v autě... Chyběla už jen ona. A tak tu se mnou byla.

Není nic, věř mi. Není opravdu vůbec nic.

Nevěřil jsem jí. A nevěřím dodnes. Kde není nic, může být všechno – a lidé jsou jen masky nasazené na klubko pocitů, nejistoty, nerozhodnosti a hledání. Nevěřím raději nikomu nic. Myslel jsem si, že ani jí nevěřím, a tím se chráním, ale když se mi ztratila, usvědčil jsem se v těch dlouhých týdnech a měsících potom, že jsem uvěřil ve výjimečnost lásky, právě její Lásky, která se mi jevila jako absolutní a která nemohla a ani nesměla mít jiný konec než absolutní. Láska. Slovo. Zamění se hláska a je z ní líska nebo lávka. Opakovaným vyslovováním ztrácí smysl jako všechna slova. Kolik různých lásek může být a jaká byla ta naše? Je jich tolik, kolik existuje přídavných jmen. A co je to vůbec láska? Prý určitým způsobem propojené receptory v mozku. Některá spojení jsou trvalá, nezbavíme se jich, dokud nezemřeme. Zůstala ve mně i ona trvalým spojením?

Necháš je, aby mě upálili. Sám jim to poručíš...

Vittie... ty... ty čekáš dítě?

Doktor Z. mi nabídl práci a také pozvánku na báječnou cestu, pokud netrpím mořskou nemocí. Zmínil se i o Ogygii, to už nemůže být náhoda. Déšť zeslábl, ale i když jsem z auta vystoupil co nejrychleji, hned jsem cítil, jak mi voda stéká z vlasů. Stál jsem ve tmě průchodu, hledal rukou vypínač, ale nakonec jsem nerozsvítil. Dva kroky a dveře vpravo. Zkusil jsem otevřít a vzápětí jsem pomalu stoupal temným schodištěm, vstřebával vůni domu – a smyčky se roztočily. Pachy a zvuky vyplavovaly děje ponořené v čase mnohem důkladněji, než to dokážou fotografie nebo třeba dopisy, a v tom okamžiku se všechno to neuvěřitelné toužení, zmatek, pochyby a děs zrychleně dělo v mé paměti znovu.

Ztratila se ona mně, nebo jsem se já ztratil jí?

Na palubě Andilany, den první

Vyplujeme ještě dnes, i když do setmění zbývá jen pár hodin. Doktor Z. přebíral jako kapitán loď a něco se muselo opravit. Připili jsme si rumem. Neťukáme si sklem na sklo, abychom nerušili utonulé kamarády, dotýkáme se pouze klouby prstů držících sklenice. Jsme tu čtyři muži. Všichni jsou zkušení námořníci, jen já jsem na lodi poprvé, a tak se ten vysvětlovací rituál odehrává zřejmě jen pro mě. Každý má k dispozici vlastní kajutu, kromě doktora Z., který spí v salónu uprostřed lodi. Jsem rád, že jsem pozvání přijal. Cestou jsme jednou přenocovali a já napsal pár předešlých stran. Doktor Z. už nás volá na palubu, při vyplouvání má prý každý co dělat. Do Starého Gradu na Hvaru poplujeme tak pět až šest hodin, bude prý hodně záležet na větru. Já budu psát. Po dlouhé době cítím vzrušení a je mi líp. Třeba mi přijde po vlnách naproti, aby povzbudila mou paměť... *Zůstávám na své Ogygii sama...* Myslela to jistě jen obrazně, ale je to jediná naděje, která mi zbyla.

3

Seděla, otočená zády ke mně, za stolem v rohu místnosti. Tak jsem ji uviděl poprvé a přesně si vybavuji kontrast jejích lesklých černých vlasů, svázaných do úzkého ohonu, který se vlnil jako noha barokní židle na červeném pozadí blůzy. Šel jsem konzultovat projekt a můj přítel, šéf památkářů doktor Z., mě vzápětí přivedl právě k ní. Představil nás a požádal ji, aby jela se mnou. Úplně bez zájmu se někam za mě dívala dívčí, až dětsky něžná tvář, mírně baculatá, s plnými rty a rovným nosíkem, zakončeným nenápadnou bambulkou. Ve chvíli, kdy jsem její obličej poprvé spatřil, jsem zachytil pocit, že ji znám, že už jsem ji

někde potkal, ale kdy a kde jsem si nedokázal vybavit. Ona se mezitím beze slova zvedla a šla napřed, takže jsem měl možnost prohlížet si ji zezadu a přemýšlet o ní ještě celou cestu po schodech. Byla poměrně vysoká, trojúhelník ramen a výrazně úzkého pasu nasedal na oči přitahující oblý útvar, jen o trošičku širší a oblejší, než přikazuje kánon klasické postavy, ale v kontrastu s pasem tím přitažlivější. Černou látku těsných kalhot při sestupu napínaly svaly formovaných stehen a lýtek. U auta jsem jí přidržel dveře a přitom se jí zeptal, zda si nepamatuje, že bychom se už někdy setkali. Jen zavrtěla hlavou. Při jízdě se dívala před sebe, nepromluvila a já se ani nesnažil hovor zavést. Bylo to nedaleko, chystal jsem se mluvit až na místě. Dovnitř jsme vlezli vybouraným otvorem z postranní uličky. Vzal jsem dvě baterky, ale ona moji odmítla a vytáhla z kabelky svoji. Dům měl tři patra sklepů, kdysi byl zřejmě napojený na síť dnes neznámých a zasypaných chodeb. Chtěl jsem začít s proslovem, jenže ona mě nevnímala, šla přímo k napůl zasypaným schodům a sestupovala opatrně dolů. Náhle začala hovořit. Mluvila spíš k sobě, jako by si sama ujasňovala, co vidí. Upozorňovala na detaily, kterých jsem si tu nikdy předtím nevšiml. Torzo sedlového portálu, otvory, které měly kdysi nějakou funkci. Nejspodnější úroveň, gotické místnosti tesané přímo do skály, se větvyly do všech stran a končily závaly. Chodila, nebo spíš přebíhala, od jedné hromady kamení ke druhé, soustředěně svítila do škvír, jako by toužila proniknout aspoň pohledem dál. Čekal jsem uprostřed místnosti, u štíhlého kamenného pilíře nesoucího tíhu všech stěn a stropů nad námi, a pozoroval ji. V jazycích baterkových světel mi pobíháním, nachýlením postavy a vysunutím hlavy dopředu náhle připomínala obrovskou kočku. Když jsme dům opustili a já zajistil vchod, pozval jsem ji na oběd.

S krátkým zaváháním přijala.

Oči barvy světlého medu, neznatelně šikmé a mírně přivřené, unavený a nevnímající pohled v okamžicích kmitl a prozradil neustálý střeh. Znovu mi připomněla kočku. Nehybně číhající, jen záškuby konečku ocasu prozrazující vzrušení nervů.

Projekt nepokračoval, ale já nepřestal myslet na dívku, s níž jsem strávil necelou hodinu pod zemí. Na její tvář, která se do mě zapsala, znovu a znovu se mi vybavovala a já stále přemýšlel, koho mi připomíná. Snad někoho z dětství nebo nějakou fotku, možná obraz. Občas jsem měl pocit, že to už už vím, ale vzápětí se blízkost poznání rozptýlila, jako když se rozlétne hejno holubů, a po nějakém čase už to nešlo, protože její skutečná tvář tu domnělou vzpomínku vytlačila. Při dalších návštěvách u doktora Z. jsem nevynechal příležitost prohodit s ní pár slov, abych se na ni mohl dívat. Nebyla příliš sdílná, ale když jsem rozhovor navedl na nějaký zásah do domů kolem nás, vždycky se rozpovídala. Každá výměna starých oken nebo dveří za kopii byla podle ní zhanobení památky a likvidace genia loci. Rozhovořila se vždycky vášnivě, ale po několika větách jako by se lekla a zastyděla, že projevila nějaký názor. Ztichla, zadívala se soustředěně na monitor nebo listovala v diáři, jindy začala něco psát. Asi po půl roce jsem to nevydržel a zavolał jí do kanceláře, jestli by neměla čas na večeri. Byla ve velkých rozpacích, za hlasem jsem vnímal napětí a po několika slovech mi došlo, že vůbec neví, kdo volá, že mě podle jména nezná. Dotklo se mě to. Mluvil jsem s ní přece tolikrát a ona ani nezná mé jméno. Když jsem se pak představil jako ten, co s ní byl před časem v podzemí domu na náměstí, zaznamenal jsem v jejím hlase úlevu a vzápětí zřetel-

nou snahu nebýt úplně odmítavá. Odpověděla, že ten den čas sice nemá, ale jindy že by to určitě šlo.

6

Právě v té době jsem si připadal hodně osamělý. Osamělý a zbytečný. Nedokázal jsem se ničím nadchnout a pocit marnosti jsem přebíjel prací. Do ateliéru jsem přicházel první a zůstával dlouho po odchodu ostatních, ale radost z navrhování prostorů, tvarů a barev vystřídal pocit únavy, uštvánosti, rutiny a povinnosti. V ateliéru jsem často i spal a snažil se smířit se všemi těmi pocity a stavy. Připadalo mi, jako bych ze dne na den narazil na jasně vymezenou hranici životní etapy – a za ní jsem si nedokázal nic představit. Nic určitého, co by mělo takový smysl, aby mě to naplnilo. Budování hnízda, péče o děti, běžné radosti i strasti manželství a rodiny, vše jsem najednou pozoroval jako z druhého břehu, prostřednictvím sentimentálních vzpomínek. Věk dětí přesáhl dvacítku, syn i dcera si našli partnery, oba se z domova odstěhovali v rozmezí několika měsíců a my se ženou zůstali ve velkém domě ve Městě sami. Ženu jsem měl rád, byla vždycky můj nejbližší člověk. Znali jsme se už ze školy, více než třicet let, ale když děti odešly, bylo jen otázkou času, kdy potká někoho, kdo jí lépe než já poskytne pocit, že jako atraktivní žena ještě žije a že je i velmi žádoucí. Trápilo mě, když k tomu došlo, nějaký čas jsem se pokoušel tento stav změnit, ale výsledkem bylo, že jsem si jen zakázal cokoli jí vyčítat. Ona si mé chování vysvětlila jako další důkaz toho, že už ji nemám rád a že mi na ní nezáleží. Znovu jsem se pokoušel přesvědčit ji o opaku, ale několik pokusů o vzájemné přiblížení odmítla a většinu týdne trávila mimo dům. Prý u nějakých přátel; pak se z množného čísla stalo jednotné a já se raději na nic neptal. Když přijela domů, žili jsme vedle sebe jako dva lidé, kteří

se občas sejdou a jsou k sobě přiměřeně zdvořilí. V té době jsem se začal ptát, kdy člověk vlastně žije? Přítomným okamžikem? Vzpomínkami na svou minulost, a tudíž ve své minulosti, nebo v představách či spíše v tušení budoucnosti? Uvědomoval jsem si, že jsme měli celá ta léta velké štěstí. Vychovali jsme děti, postavili dům, přežili nemoci a různé krize. Proč bych teď nemohl mít pocit, že už jsem projel cílem, i když zdaleka ne jako vítěz, že všechno už se stalo, na ničem, co se týká přímo mě, moc nezáleží a že jen setrvačností dojíždím poslední metry do depa? Pocit smutku a současně osvobození. Pocit, že budoucnost už byla, že už mě nikdo nepotřebuje...

7

Stála rozrušená ve dveřích ateliéru, drtila mezi zuby omluvná slova, která jsem neposlouchal, posunkem jsem ji zval dál, ona stále něco říkala, odebral jsem jí kabát, nabídl křeslo a šel do kuchyňky udělat čaj, získat čas vstřebat překvapení z nenadálé návštěvy a uspořádat si gesta a výrazy.

Když jsem se vrátil a sedl si proti ní, začala okamžitě zaujatě a rychle hovořit. Vzápětí zpomalila, často se přeříkala a opakovala slova, jako by za jejich ozvěnou usilovně hledala další, kterými bude pokračovat. Na bílých tvářích jí naskočily nepravidelné červené skvrnky a oči jí tékaly způsobem, který jsem už znal. Využíval jsem příležitost pozorovat její tvář a hledat, co se odehrává za ní. Obsah řeči jsem moc nevnímal, po pár slovech mi bylo jasné, o co se jedná, ale ona viděla, že naslouchám, chápavě přikyvuji a to ji povzbuzovalo. Mluvila a já si přitom poznenáhlu uvědomil, čím mě tak zaujala. Cítil jsem to neurčitě už při předchozích setkáních, ale až teď, v tónu řeči, pohledech a výrazu, v pohybech hlavy a rukou jsem v ní poprvé bezpečně odkryl Smutek. A v tu chvíli mi blesklo hlavou, že

je možná rezonanční deskou, zrcadlem nebo souputníkem mého vlastního smutku, beznaděje a osamělosti. Náhle mi byla nesmírně blízko.

„...musíte ho přesvědčit, všechny je musíte přesvědčit. Jste asi jediný člověk, který to ještě může změnit. Prosím vás, udělejte to! Musíte to přece udělat!“

Tak zakončila dlouhou a velmi vášnivou obhajovací řeč za zachování jednoho z domů na náměstí, který měl být zbourán a na jeho místě postaven nový. Věděl jsem o tom všechno, ten projekt jsem měl na stole. Dům z konce devatenáctého století, bývalý hotel, celá léta prázdný a ve velmi špatném stavu. Věděl jsem, že doktor Z. se nebude demolici bránit a že majitel, se kterým jsem pracoval i na dalších projektech, dá na můj názor, pokud mu to ušetří peníze.

Pozval jsem ji na večeři. Po krátkém zaváhání přijala.

8

Chtěl jsem se o ní něco dozvědět a postupně jsem získal aspoň hrubé kontury jejího dosavadního života. Pracovala ve Městě už několik měsíců s cílem dokázat si, že se uživí sama a nikoho nepotřebuje. Byla jedináček, vystudovala kunsthistorii na univerzitě a po krátké praxi u pražských památkářů přijala o něco lépe placené místo tady ve Městě. Předpokládal jsem, že má nějakého partnera, ale na můj dotaz neodpověděla a zaznamenal jsem, že jí to není příjemné. Vyrozuměl jsem, že žije ve Městě v podnájmu a zřejmě sama. Neřekla mi kde a já se neptal.

„Proč vám tolik záleží na domě, který nemá skoro žádnou hodnotu? Hájíte principy, to chápu, ale přece jen, odpusťte, najednou jste úplně jiná. Bojujete, jste plná energie. Jindy mi připadáte ostýchavá nebo možná nesmělá, snad můžu říct, že se mi zdáte úplně bez zájmu o cokoli.“ Nechtěl jsem zdůrazňovat, že především úplně bez zájmu

o mě. „Trápí vás něco? Připadáte mi smutná, nebo snad nějak... zraněná... Nedokážu se asi správně vyjádřit.“

Dívala se stranou.

„Ale ne. To vůbec ne. Nejsem smutná. Nebo ano? Možná právě z toho, co jsem vám řekla. Spíš mám vztek. Jsem bezmocná. Neumím se uvolnit, proto tak možná působím. Ale je to právě v tom, co jste řekl a co si myslí skoro každý. Nemá hodnotu! To je typické! Hodnotu mají podle vás zámky, kostely, jedinečné solitéry. Zbytek je odpad. To je přece hloupost. Ty solitéry dělá právě souvislost. Kontext je přece to nejdůležitější. Vždyť už jste si to vyzkoušeli a dobře to víte. Proč pořád opakujete ty samé chyby? Že jsem smutná. Opravdu nevím, proč bych měla být veselá. Nedokážu si najít žádný důvod k radosti. Nedokážu si takový důvod ani představit.“

To mě rozesmálo a ona mě hned šlehla:

„Vidím, že vám naopak stačí dost málo, abyste se bavil.“

„Promiňte, samozřejmě se nesměju vám, ale přede mnou sedí krásná, vzdělaná, sebevědomá dívka, která má před sebou všechny radosti světa a říká takové věci. Nějaké domy přece nejsou tak důležité. To je póza, neříkejte, že ne. Aspoň trochu...“

„Není to žádná póza. Vždycky jsem byla taková. A také jsem s tím měla vždycky problémy. Se sebou myslím. Neumím komunikovat s lidmi, musím se na to soustředit. Soustředit se jen na to, že musím s někým mluvit, že musím poslouchat a odpovídat, musím se soustředit na to, aby nikdo nepoznal, že je to pro mě problém. Když při tom musím ještě o něčem přemýšlet nebo něco řešit, je to k nesnesení.“

„Pak ale to, že jste za mnou sama přišla a hájila ten dům, musela být muka.“

„No. To asi jo. Jo. Nedělejte si legraci, vidím, jak se tváříte. Řekl jste to přesně. Každému ale záleží na něčem jiném. Těžko vám to můžu vysvětlit. Není to přece jen ten dům...“

Ale já vím, stejně mi nepomůžete. Chtějí ho zbourat a vy své chlebdárce musíte poslouchat, jinak byste nepřežil. Byla asi hloupost něco po vás chtít.“

„Počkejte, počkejte, přibrzděte. A taky se netvařte pořád tak nešťastně. Jsem si skoro jistý, že ten dům zůstane stát. Nápad mám, nechci, aby se boural, ale vy mi teď řekněte, o co vám opravdu jde. Zajímá mě to, skutečně mě to zajímá a udělám všechno, aby zůstal. Věřte mi.“

Dojedli jsme. Napila se piva. Pila už druhé a velké, zatímco já ještě nedopil ani jedno malé. Dívala se opět zarytě stranou, do podlahy.

„Tak mě to napadlo, no. Nikdo se ho nezastane. Je mi ho líto.“

„Řekla jste přece, že to není jen ten dům...“

Naklonila se blíž, nebo se spíš opřela lokty o stůl, a dívala se mi do očí. Pak tiše řekla:

„Svět kolem vás se přece ztrácí, copak to nevidíte? Jak dlouho potrvá, než zmizí úplně? Život lidí už nemá vůbec žádný smysl.“

Na palubě Andilany, den druhý

Několik stránek jsem napsal a zdá se, že to jde docela snadno, doma by mi to asi tak dobře nešlo. Tady, kde to s ní nemělo nic společného, jako by opravdu stála za mnou a usmívala se. Třeba tomu, jak přesně si vybavuji její slova, gesta, výrazy a snad i vůni. Psaní je magie, ve zlomcích vteřin jsem tu s ní opravdu byl, a když mě doktor Z. volal před přistáním na palubu, probíral jsem se, jako by mě probouzel z narkózy. Do přístavu jsme dopluli před půlnocí a u mola bylo plno, takže jsme se nemohli přivázat a museli jsme vyhodit kotvu. Byla z toho vzápětí scéna, protože jsme si v té tmě nevšimli lana nějaké německé lodi

a překřížili jsme je kotevním řetězem. Ráno jsme se krátce prošli městečkem, pak se připravili k vyplutí, doktor Z. zmáčkl startér a vzápětí jsme pluli. Seděl jsem na přídi, a když jsme opouštěli Starogradský záliv, objevili se vedle naší lodi dva delfíni. Byli špinavě bílí s rezavými skvrnami. Vittie a Flóda, napadlo mě. Obepluli jsme Pekelné ostrovy a zamířili na jihozápad, k modravé siluetě ostrova Visu.

9

Ted' už jsem se nesmál. Je snad bláznivá?

„Neděste mě. Jak se ztrácí? Mění se, jistě, ale to je zákonitý proces, vždycky se měnil...“

Dívala se někam za mě.

„Svět se ztrácí. Ten skutečný. Kultura skončila. Nežijete v době postmoderní, ale postkulturní. Lidé sice žijí a budou žít dál, dál budou něco vytvářet, ale nic už nemá význam. Ta kultura nemá žádnou hodnotu, rozumíte mi? Všechno, co vzniká kolem vás, jsou sračky, brak. Bůh i Dábel už odešli. Lidé je poslali pryč a stali se idioty. Idioty, kteří si myslí, že všechno vědí a všechno můžou.“

Překvapila mě tak samozřejmým vyslovením sprostého slova.

„Ale... to bylo vždycky, ne? A taky bylo vždycky módní tvrdit, že už je konec světa, konec kultury. My ale ještě žijeme a jsme to my, kdo reaguje na svět, na život a kdo něco tvoří. To bylo vždycky a vždycky bude. Nežijeme ve vakuu, odněkud někam jdeme, to nemůžete popřít...“

„No ale to je právě ono. Kam jdete? Vy to víte? Ví to někdo? Dokáže to někdo zformulovat a vyslovit? A zajímá to vůbec někoho? Kdysi to lidé věděli, to ano, a taky dělali všechno úplně jinak. Svět v jejich životě i ve smrti měl přirozený smysl, měl samozřejmou hodnotu a oni mu ji vra-

celi. Opírali se o něco – byl to Bůh a s ním třeba rodina a zkušenosti předků. Byli schopni odpovědnosti a obětí. Nebo spíš museli být schopni, byla to pro ně samozřejmě součást života. Jenže vy už žijete v pojišťovně. Ti lidé na sebe navazovali, šli odněkud někam, vznikaly krásné, hluboké věci a věci, i když to tak možná nevypadá, jsou přece strašně důležité. Až nebudou, nebude tu nic. Zůstanou snad nějaká slova nebo nějaké virtuální něco, ale ne skutečné, krásné a hodnotné věci. Vždyť vy už teď jen ničíte, nic netvoříte. Musíte to přece vidět!“

„To myslíte co? Krajinu, architekturu, řemeslo? Každá doba přece ničila a zase tvořila a vždycky tu byli lidé, kteří to vnímali jako úpadek a chtěli se vrátit někam do minulých dob nebo ne? Máme přece muzea, chráněné zóny...“

„Je v tom rozdíl, ohromný rozdíl, to přece musíte vidět!“ V hlase jí zněla bezradnost, snad až zoufalost nad mou nechápavostí. „Ti všichni navazovali. Všichni. Jen vy už ne. Přetrhlo se to, nemáte žádné opravdové zázemí, nemáte kořeny, ničemu nerozumíte. Nevíte, proč žijete, proč něco děláte, a navíc si to nic ještě krásně okecáte kdejakou pitomou teorií... Jste jako barbaři...“

„Ale proč pořád říkáte ‚vy‘? To jste si tak jistá, že vás se to netýká? Vždyť je to přece evidentní nesmysl, co mi tu povídáte. Copak se ten proces vývoje snad někdy zastavil a od toho okamžiku pak už pokračoval jen špatně? Ten bod mi ukažte. Jste fundamentalistka, promiňte mi to. A když už jste u těch barbarů, ti přece vždycky měli nějakou vlastní kulturu a tu dobytou si přizpůsobili, i když jí moc nerozuměli...“ oponoval jsem, ale ona pokračovala, nevnímala mě:

„...a ta muzea a zóny právě dokládají, že svět se ztrácí, a vy to dobře víte, jinak by to všechno přece nemuselo být. Většina idiotů se jde o dovolené dojmout někam do zóny, která už je stejně dopatlaná nově, a ve svém světě se pak obklopí napodobeninami toho všeho, svinstvem z plastů

a vůbec vším možným sajrajtem. Ale já v takovém světě být nechci, neumím v něm žít. Copak vám se líbí, co vzniká okolo nás?“

„No... musím říct... něco se mi moc líbí...“

„Pff...“ odfrkla si znechuceně, „...architekt, no jo. Nenávidím architektky, to jsou ti největší zabedněnci.“

Asi jsem udělal nějakou grimasu.

„Ale to ne, to jsem nechtěla. Promiňte, prosím vás. Nemyslela jsem tím vás. Vás osobně. To bych přece ani nemohla, to musíte uznat. Prominete mi to? Myslím to obecně, jako že architekti jsou právě ti, co si myslí, že vědí jak na to, a podívejte se kolem sebe.“

„No dobře, ale přeháníte. Idealizujete si, co bylo kdysi. To dělá hodně lidí. Lidé, myslím jako celek, si přece nikdy nežili tak dobře jako teď. To je vývoj. Tak to zřejmě má být. Nevím, který z těch minulých světů si představujete jako lepší, když tak odmítáte ten náš. Starověk, středověk, devatenácté století, pravěk? Svět přece nikdy nebyl jednoduchý, tak naivní nejste.“

„Ale byl skutečný, skutečný, rozumíte? Krásný nebo hnusný, ale skutečný a hluboký. Hluboký ve štěstí i v utrpení. Váš svět je už jen iluze. Vyprázdňená, nudná zkomolenina, zpotvořenina úplně všeho, hlavně lidí, a co jiného mohou hnusní lidé tvořit než zpotvořené, hnusné věci?“

„Nezlobte se, ale já to vidím jinak. Náš svět je přece taky skutečný, ať si o něm myslíte, co chcete. Žijete a něco děláte nebo neděláte, to není skutečnost? A toho utrpení je také pořád víc než dost. Nemusí se vám to líbit, ale zřejmě to nemůže být jinak.“

„A co když ne? Co když to tak nemusí a nemá být? Co když všechno mělo být úplně jinak?“

„To myslíte, třeba kdyby nevyhynuli dinosauři nebo tak něco? Jistě mohlo být všechno jinak, ale teď je to prostě tak, jak to je. Nebo vy snad víte víc?“

„Ne, to ne. Nevím nic. Jen to, že tu něco musí zůstat, něco opravdového, ne nějaké pitomé výmysly nebo kopie. Aby se to někdy... jednou, mohlo všechno vrátit.“ Odmlčela se a gestem si objednala třetí pivo.

10

„Jste věřící?“

Tahle otázka mě napadla, hned jak vyslovila předchozí větu. Vzpomněl jsem si na brožurku, kterou mi daroval nějaký pouliční kazatel. Také tam stálo něco o navracení a na stránkách se z barevných obrázků smáli krásní lidé, kteří podle textu právě vylezli z hrobů, obklopeni tygry a beránky.

Zvedla hlavu a zadívala se mi do očí. Uvědomil jsem si, že mi ještě nikdy na delší dobu do očí nehleděla, a náhle mi to bylo až nepříjemné. Četla si ve mně, neměla žádný výraz. Na velmi krátký okamžik jsem měl znovu pocit, že už se dávno známe.

„Věřící? Věřící čemu?“

„Jste vtipná.“

„A vy tak bystrý...“

„Jen jsem se tak zeptal, promiňte.“ Ohlížel jsem se po číšníkovi, už mi to stačilo.

„Ta otázka je jednoduchá, ale já nechci jednoduše odpovídat.“ Pořád se na mě dívala tím pohledem.

„Nejsem v žádné sektě, to vás asi napadlo. Zmínila jsem se o Bohu jako o něčem, co dávalo lidem rád a naději. Lidé potřebují rád i naději, jsou tak udělaní, jinak jsou nešťastní. A co vy? Co vy a Bůh?“

„Jsem pokřtěný, ženíl jsem se v kostele, беру to jako něco, co k nám patří a k čemu patříme my. Znervózňujete mě, víte? Proč se na mě tak díváte?“

Mrkla a vypnula rentgen.

„Co jste myslela tím, aby se to jednou mohlo všechno vrátit? Nějaké zmrtvýchvstání věcí? A když ty věci nebudou aspoň zčásti fyzicky přítomné, tak nenastane? To už je ale magie, ne?“

Usmála se. Nevzpomněl jsem si, že bych ji už někdy viděl usmát se. Byl to hezký pohled.

„No to asi jo. Nejen věcí, i lidí. Proč Egypťané mumifikovali mrtvé? Máte tu dobré pivo.“ Znovu se na mě smála skrz pěnové kroužky v půllitru.

Víc už mi neřekla. Hovořili jsme dál, ale jakmile jsem zabrousil zpátky k jejímu ztracenému světu, vždycky se vysmekla. Přitom jsem si byl jistý, že jí stejně v hlavě leží něco jiného, ale jako by bylo pod její úroveň se mnou o některých věcech mluvit, nastrkovala témata, o kterých věděla, že na ně mohu nějak reagovat a ventilovat svou moudrost. Z restaurace jsme odcházeli poslední, personál už se okázale díval na hodinky. Vyšli jsme do sychravé, studené noci, kolem vířily droboučké chladné kapky, ulpívaly na tváři a jako pulzující mléčný filtr clonily pouliční osvětlení. Všude ticho, ulice liduprázdné. Nabídl jsem se, že ji kousek doprovodím. Předpokládal jsem, že to přijme jako samozřejmost, neměl jsem naprosto v úmyslu ji nějak obtěžovat, ale dostal jsem ráznou sprchu. Stála proti mně a tónem, který neosobní zdvořilostí rychle páral můj narychlo spíchnutý pláštík pocitu vzájemné blízkosti, mi sdělila, že se jí se mnou sice hezky povídalo, ale to že je všechno, ať se nezlobím. Tak nějak to řekla, už si přesně nevzpomínám, protože jsem velmi nepříjemně překvapen sbíral síly tvářit se lehce, rozloučil jsem se, otočil a odcházel po kluzké žulové dlažbě opačným směrem než ona. Zhruba po deseti krocích jsem se ještě obrátil a ležérně jí zamával. Pro případ, že by ji třeba napadlo se za mnou ohlédnout. Jenže ona tam nebyla, a přitom bych přísahal, že ještě slyším její kroky. Nebyl tam vůbec nikdo. Hlavní ulice byla úplně prázdná.

Nemohla nikam odbočit, nejbližší průchod byl daleko. Snad mohla vejít do některého z domů nebo se ještě vrátit zpátky do restaurace. Zůstal jsem stát v přítmí jednoho z vchodů a díval se clonou mlhy zpět ulicí vzhůru. Po chvíli mi to přece jen nedalo a došel jsem zpátky k restauraci. Bylo zamčeno. Prostor za prosklenými dveřmi byl zamřížovaný a neproniknutelně temný.

11

Spal jsem špatně. Budila mě pachut' z nepříjemného rozloučení a k tomu se mi můj dosavadní život znovu a znovu přehrával jen jako jedna velká promarněná šance. Zdálo se mi o ženě, jak ji držím za ruku, o něčem ji přesvědčuji, ale ona jen vrtí hlavou a dívá se stranou. Propadal jsem se do chaosu a beznaděje, potil se a převracel z boku na bok. Jako v osudí se mi v hlavě promíchávalo, co všechno jsem měl kdy udělat jinak, lépe anebo vůbec ne. Co jsem neudělal a už neudělám. Uklidnil jsem se až k ránu, kdy jsem se sám se sebou přece jen trochu smířil. Vždyť mi přece nic nechybí. Děti, žena i všichni moji blízcí jsou zdraví – a že nemám na víc, to už je prostě tak. A té holce už nebudu telefonovat a nebudu se s ní bavit. Stejně je divná. Pak jsem uklidněný usnul a zaspal jsem.

Probudil jsem se do krásného rána. Slunce prosvítalo záclonami. Nádherný zářijový den, kdy by člověk měl jít ven, chodit po lesních cestách, po kopcích a skalách a dívat se průzračným vzduchem do dálky. Jenže já zaspáním prošvihl hned dvě schůzky. Hledal jsem telefon, abych se omluvil, a když jsem ho našel v kapse košile, zjistil jsem, že je vypnutý. Podivil jsem se, téměř nikdy ho nevypínám, ale stalo se. Byl přímo napěchovaný zprávami, hned po zapnutí začal pípat. Četl jsem zprávy, jednu po druhé, vzkazy od známých jmen a pak jedno číslo, které

jsem neznal: „Děkuji za všechno a dobrou noc.“ Odesláno v 04:36:57.

Rád bych jednou pochopil, jak je člověk vlastně zkonstruován. Jak je někdy snadné obratem ho přeměnit z rozladěného skřípajícího mechanismu před rozpadem na perfektní stroj o plném výkonu, který překonává všechny překážky. Mně stačila ta jedna věta na displeji mobilu.

Celý den jsem věnoval tomu hotelu. Domluvil jsem si schůzku s klientem, naskicoval jsem koncepci řešení a nastínil mu svůj plán, kterým mohl dost ušetřit. Měl jsem den, byl jsem přesvědčivý a sebejistý. Souhlasil se vším, děkoval mi a já se dál vezl na vlně radosti. Musela si zjistit můj telefon a tím, že mi poslala zprávu, mi dávala svůj, to přece něco znamená. A myslela na mě v půl páté ráno. Prázdná a splasklá slupka mé osobnosti se po dlouhé době zase naplňovala. Večer jsem vymačkal její číslo. Těšil jsem se na to celý den a dával si dohromady, jak jí ležérně oznámím, že dům zůstane stát. Že se tak stane mojí zásluhou bude samozřejmé. Telefon zvonil, ale ona hovor nepřijala. Chvíli jsem čekal, jestli se neozve, ale když bylo dlouho ticho, zkusil jsem to ještě dvakrát. Poprvé opět bez úspěchu a pak už měla telefon dokonce vypnutý. To mě silně rozladilo, stejně jako představa, že třeba s někým je a nehodí se jí odpovídat. Poslal jsem jí zprávu, že pro ni mám nějaké informace a že ji snad potěší. Zpráva odložena. Telefon jsem si nechal zapnutý vedle postele. Hodinu po půlnoci zapípal, zpráva doručena, ale pak už zůstal do rána zticha a já jsem se celou noc budil a díval se, jestli jsem její odpověď nezaspal. Usnul jsem k ránu se stejným předsevzetím jako včera. Už jí nezavolám.

12

Ozvala se dva dny poté. Moji zprávu prý přehlédla, neví, jak je to možné. Omlouvala se. Přešel jsem to a stručně jsem ji informoval o vývoji situace. Ona se pak kupodivu

sama zeptala, zda bychom se nemohli večer sejít. Chvilí jsem jako listoval v diáři a pak jsem samozřejmě mohl. Ten večer proběhl docela příjemně, zdálo se mi, že není tak napjatá jako jindy. Zmínil jsem se o jejím zmizení, které jsem opravdu nechápal, ale ona mi řekla s úsměvem, že zná město zřejmě lépe než já a že na to musím přijít sám. Když jsme se loučili, nedalo mi to nabídnout jí opět doprovod a nabídku zlehčit zmínkou o očekávaném odmítnutí. Tentokrát souhlasila, dokonce se při zmínce o posledním rozloučení tvářila, jako bych přeháněl. Šli jsme asi dvacet minut k jednomu z domů na okraji centra. Všiml jsem si, že na zvoncích chybí její jméno, ale vysvětlila mi, že má na zvonku stále ještě jméno kamarádky, která jí podnájem přenechala. Není prý snadné to vyměnit, zkoušela to přelepit, ale odlepuje se to. Podala mi ruku, rozloučili jsme se a já počkal, než se za ní zavřely domovní dveře.

Zadřela se mi pod kůži. Stál jsem o to být v její blízkosti. Provokovala mě svým nečitelným chováním. Znamenám pro ni vůbec něco? Chyběla mi, když jsem ji několik dní neviděl a neslyšel, a přitom jsem si pomalu na její jednání zvykal. Tak uběhl celý rok, ve kterém mi dovolila setkávat se s ní během týdne a často i o víkendu. Chodili jsme po výstavách, scházeli se v restauracích a někdy si někde vyjeli i na celý den. Začali jsme si tykat. Stále si udržovala odstup, který jsem respektoval, ale když jsem ji při jednom loučení z náhlého pocitu důvěrnosti políbil na tvář a při dalším setkání vycítil, že čeká, jestli to zopakují, stal se z toho rituál. Chtěl jsem zajít dál, vzrušovala mě a podněcovala mou fantazii, jenže ona mi ani v nejmenším nenaznačila, že by o něco takového stála, spíš naopak, a tak jsem nenašel odvahu riskovat narušení vzájemného souznění. Smiřoval jsem se s dimenzí lásky, ve které se sex neměl jevit tak důležitý. Její blízkost mi stačila k pocitu naplněné existence. Byli jsme od sebe věkem vzdáleni stejně

jako Michelangelo od Vittorie Colonny a v jejich platonickém vztahu jsem se pokoušel objevovat i ten náš. Mnich nám ovšem z knih nepředčítal. Moje Vittorie, Vittie, jak jsem si ji pojmenoval, se někdy rozhovořila o touze nechat profese, vdát se a pečovat o rodinu a děti. Když to říkala poprvé, zeptal jsem se jí přímo, jestli já mohu být ten člověk, s nímž by takhle žila. Z její jasné odpovědi jsem vyrozuměl, že se mnou v představách o svém životě vůbec neuvažuje. Stál jsem mimo její horizont. Pálilo mě to a pronásledovalo, ale současně jsem se přistihl při myšlence, že jakkoli toužím dostat se k ní blíž, současně se toho bojím, a tak mi její postoj vlastně vyhovuje. To mě rozladilo. Co vůbec chci? Čeho se bojím? Definitivního rozchodu se ženou, i když spolu žijeme a nežijeme? Nebo se snad bojím něčeho v ní? Scházela se se mnou ráda, sama to říkala, ale současně jsem měl při každém setkání pocit, jako když se musím znovu a znovu prosekávat pralesem ostražitosti a nedůvěry. Měla snad obavy z toho, že ji sevrů zpocenou rukou a budu se dožadovat intimností? Ve chvílích bez ní jsem o tom přemýšlel neustále, ale v jejím chování ke mně jsem v tom dlouhém čase žádnou změnu nepozoroval, a tak se náš vztah ustálil na sledu okamžiků vzájemného přibližování a vzdalování.

13

Nikdy jsem si neuvědomoval, jak je člověk svým okolím sledován. Podle sebe jsem byl přesvědčen, že lidé mají dost svých starostí, než aby zaznamenávali, jak žijí jiní lidé, ale zvolna jsem v chování okolí zaznamenal změnu. Kamarádi se významně usmívali, jako když něco vědí, jejich manželky a moje známé se tvářily nevlídně. Celá situace pak vyvrcholila odchodem mojí ženy. Že si občas s někým zajdu na kafe, na večeri nebo na výstavu, to jí snad ani tolik ne-

vadilo, aspoň jsem si to myslel. Žila si přece také po svém a doma skoro nebyla, ale teď mi náhle vyčetla, že celé město ví, že mám mladou milenku, ona že je lidmi považována za odvrhnutou a že takhle odmítá dál žít. Oponoval jsem, že Vittie moje milenka není a že spíš já mohu být považován za opuštěného, ale věděl jsem, že má pravdu. Jsme s Vittii milenci; a že jsme podivní milenci bez milování, to je jen naše věc. Velmi nepříjemné a stále dokola se točící hádky o tom, kdo tuhle situaci způsobil a zda má smysl pokoušet se ještě něco zachraňovat, skončily odstěhováním ženy do pražského bytu. Děti nás rozpačitě a pak shovívavě pozorovaly a dokázaly se tvářit, že všechno chápou. Získal jsem náhle pocit naprosté volnosti, něčeho, o čem jsem si občas snil jako o něčem pro mě ideálním a nedosažitelném – jenže z toho se během několika dnů nebo možná dokonce jen hodin stala zřetelně hmatatelná prázdnota a smutek. Netušil jsem, jak moc mi žena chybí, jak je přímo součástí mě samého. I když jsme se v poslední době vídali jen pár dní v týdnu a ještě se přitom většinou hádali, omamné okamžiky pocitu svobody střídaly dlouhé chvíle nesnesitelné osamělosti, smutku a touhy po ní. Nepomáhalo ani to, že s Vittii jsem se teď mohl stýkat bez jakéhokoli omezení. Ta samozřejmě vnímala, že se něco změnilo, a když se zeptala, svěřil jsem se jí. Vysvětlila mi, že tyhle stavy pramení jen z mé nadměrné ctižádosti. Jsem zvyklý, že se mi celý život v podstatě všechno daří. Protože ale nejsem nikdy spokojen s dosaženou úrovní svého snažení, kladu na sebe stále vyšší a vyšší nároky. Jednoho dne pak zjistím, že svůj stín nepřekročím, a uvědomím si, že svoji představu úspěchu už nikdy nenaplním. Když mě v tu chvíli potká rodinný nebo profesní nezdar, podléhám pocitu, že jsem promarnil život.

„Je to normální stav. Zkouška, která čeká každého. Ve středověku bylo například tohle životní účtování už běžně

spojováno se smrtí. Čtyřicátníci tam byli starci. Ty si můžeš říct, že máš před sebou ještě jeden život. Můžeš složit reparát, tak si to tak neber. Hlavu vzhůru. Jiní to štěstí neměli, já to vím, věř mi.“

To bylo poprvé, kdy mi dodávala chuť do života – a celkem se jí vedlo.

„Nejela bys se mnou do Paříže?“ plácnul jsem.

Sluníčko jí právě na tvář promítalo zlatavý pruh skrz plný půllitr.

„Třeba jo,“ odpověděla, když dopila.

A pak jsem málem nepostřehl, jak skrývá z koutků očí stékající slzy.

Na palubě Andilany, den třetí

Nikdy jsem se jí nezeptal, proč tenkrát plakala. Vybavilo se mi to, jako spousta dalších detailů, k mému překvapení až teď, při psaní. Vzpomněla si snad na něco, co prožila? Mohlo to souviset s tím, že se tenkrát v mém životě konečně něco opravdu změnilo? Že žena odešla? Přemýšlela o mých vnitřních svárech a bolestech? Věděla, že ji miluji i nemiluji, že mě mučí její odmítání i odchod ženy? Nebo mě snad už tenkrát milovala tak, že plakala kvůli mně? Věděla, že v žití nenacházím smysl, že si zahrávám i s myšlenkami zbavit se života? Tím souhlasem s výletem mě asi zachránila. No ano, určitě. Panebože, jak to, že mi to došlo až teď? Zachránila mě. Tenkrát poprvé.

Ve tři hodiny odpoledne jsme vplouvali do přístavu městečka Vis na ostrově Visu. Volali na mě, abych šel na palubu, že za chvíli přistaneme. To, že se zdržuji v kajutě, nijak nekomentovali, ostatně jeden námořník z naší posádky byl v kajutě snad ještě déle

než já. Udělalo se nádherně. V hrdle zátoky jsme míjeli ostrůvek s malým kostelíčkem, na protějších vysokých svazích se rýsovaly pravidelné terasovité útvary, vymezené kamennými zídkami, snad vinice, a před přídílí se blížilo nábřeží přístavu. Pak se vpravo, téměř v úrovni hladiny na okraji zátoky, objevil další kostel s přilehlými stavbami, zřejmě klášter. Slunce ostře svítilo, vánek přinášel pryskyřičnou vůni pobřežního porostu smíšenou s vůní moře a v tu chvíli jsem v sobě nečekaně zachytil pocit krásna a štěstí.

Najedli jsme se, posádka se chystala vyrazit do ulic a já se nabídl, že zůstanu hlídat loď. Vynesl jsem si na palubu chlazenou kolu s rumem, notebook a začal znovu psát. Nebyl jsem tu sám. U stěny protějšího domu, pár metrů ode mne, na sluncem zalité kamenné dlažbě nábřeží seděla u stánku s keramickými suvenýry půvabná rudovlasá dívka. Zářivě rezavé, dlouhé a vlnité vlasy kontrastovaly se svítivě bílou, jen mírně pihovatou pokožkou tváře a těla. Občas jsme se na sebe podívali. Nemohla mít jiné než zelené oči.

Pocit krásna a štěstí tu zůstal se mnou.

14

Asi týden poté jsem jel kvůli nějakému projektu do Prahy. Jezdával jsem tam za specialisty dost často a obvykle jsem se tam pak zdržel. Buď s někým známým, nebo jsem se jen tak sám procházel městem a občas zašel do nějakého starožitnictví, vetešnictví nebo antikvariátu. Ten den jsem se v jednom z nich shýbl pro nějaký časopis, a když jsem se po chvíli narovnával, vrazil jsem hlavou do velké knihy, kterou mi někdo držel, zjevně záměrně, těsně nad hlavou. Prudce jsem se otočil, neměl jsem zrovna náladu na žer-

ty a docela rád bych se odreagoval nějakou surovostí, ale do očí se mi díval Flóda. Tvářil se „blbě přátelsky“, jak to uměl jen on, a já se musel rozchechtat. Neviděl jsem ho už hodně dlouho a celou tu dobu jsem si na něho snad ani nevzpomněl. On studoval restaurátorství na akademii, chodíval do klubu, kde jsme hráli, a pak se k nám přidal. Neuměl na nic hrát, ale chtěl být s námi, a tak stál na jevišti, chrastil tamburínou a občas s námi i někam zašel. Byl o pár let mladší a po škole jsme se už nepotkali. Jmenoval se Florián a říkali jsme mu Flóda. Jak se jmenuje příjmením, jsem si už nedokázal vzpomenout. Ale byl to on a „Flóda“ stačilo.

„Ty vole, víš, jak jsem riskoval? Už jak si vešel, říkal sem si, je to von, není to von. Chodil jsem furt za tebou a pak už sem si byl celkem jistej. Jen sem si říkal, jestli mi jí nešlehneš dřív, než se na mě koukneš. A dyž už se koukneš, jestli mě vůbec poznáš. Ale musím ti říct, že vypadáš dobře. Změnil si se, to je fakt, ale vypadáš ňák líp než za mlada. Tak ňák zajímavějč. Seš dobrej, fakt dobrej, znáš to, ne? A co jinak děláš? Honíš ženský, có...“

Sedli jsme si do kavárny a vzájemně si sdělovali obsah našich životů z předchozích téměř třiceti let; až po chvíli jsem si uvědomil, že jestli tu někdo dobře vypadá, tak je to on. Měl teď krátké vlasy a mně se s ním vybavovaly další a další obrazy. Občas nás překvapil. Všechno věděl, ať jsme se bavili o čemkoli, a byl také člověkem několika tváří. Jednou nás čtyři jen tak, bez příčiny, jak to tenkrát běžně šlo, sebrali v noci na Malostranském náměstí policajti. Věděli jsme, že občas pár studentů seberou a pobaví se tím, že je zmlátí. Dovolat se nebylo kde. Když nás tenkrát dovedli na tu jejich služebnu, zamlklé a v očekávání nepříjemných věcí, tak Flóda, ten nenápadný chlapec s tváří chudokrevného ruského šlechtice, se od našeho hloučku náhle oddělil, sedl si na židli za stůl, který zjevně patřil někomu,